

Sygn. akt I CSK 320/22

POSTANOWIENIE

Dnia 22 lutego 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Misztal-Konecka

w sprawie z powództwa C. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
w W.
przeciwko D. spółce akcyjnej w Z.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 22 lutego 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 24 stycznia 2020 r., sygn. akt VII AGa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 2700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 24 stycznia 2020 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację pozwanej D. spółki akcyjnej z siedzibą w Z. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z 23 października 2018 r. w sprawie z powództwa C. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. o zapłatę oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

2. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiodła pozwana, powołując się na naruszenie art. 33 ust. 7, 8 i 8a ustawy z 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz.U. z 2015 r., poz. 1297, dalej „ustawa o transporcie kolejowym”) oraz § 7 ust. 24 rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju

z 5 czerwca 2014 r. w sprawie warunków dostępu i korzystania z infrastruktury kolejowej (Dz.U. z 2014 r., poz. 788, dalej „rozporządzenie w sprawie warunków dostępu”), art. 33 ust. 2 ustawy o transporcie kolejowym w związku z art. 31 ust. 2 i 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/34/UE z 21 listopada 2012 r. w sprawie utworzenia jednolitego europejskiego obszaru kolejowego oraz § 7 ust. 6 i 7 rozporządzenia w sprawie warunków dostępu, art. 33 ust. 9 w związku z art. 32 ust. 2 ustawy o transporcie kolejowym oraz § 7 ust. 24 rozporządzenia w sprawie warunków dostępu, § 9 rozporządzenia w sprawie warunków dostępu w związku z art. 353¹ K.c., art. 33 ust. 8a pkt 1 ustawy o transporcie kolejowym w związku z art. 33 ust. 4 i 4c ustawy o transporcie kolejowym, art. 33 ust. 8c ustawy o transporcie kolejowym w związku z art. 479⁷⁴ K.p.c., art. 33 ust. 9 w związku z art. 32 ust. 2 oraz art. 30 ust. 1 ustawy o transporcie kolejowym oraz § 7 ust. 23 rozporządzenia w sprawie warunków dostępu, art. 5 K.c., art. 327¹ § 2 w związku z art. 233 § 1 K.p.c., art. 233 § 1 w związku z art. 58 § 1 K.c., art. 233 § 1 K.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

3. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ K.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 K.p.c., nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 K.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 K.p.c.), gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 K.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których mowa w art. 398⁹ § 1 K.p.c.

Dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 K.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 K.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06). Ze względu na odmienny cel instytucji przedsądu i jej odrębne oraz kwalifikowane przesłanki, wskazanie i uzasadnienie okoliczności decydujących o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może polegać na odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. W prawidłowo sporządzonej skardze kasacyjnej oba powyższe elementy muszą pojawić się oddzielnie i autonomicznie. Sąd Najwyższy nie jest bowiem trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia, wnoszonym i rozpoznawanym nie tylko w interesie skarżącego, ale przede wszystkim w interesie publicznym.

4. Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na występowanie w sprawie przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 K.p.c.

Podawała, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne zawarte w pytaniach:

- czy w świetle art. 33 ust. 1, 2, 7 i 8 ustawy o transporcie kolejowym oraz § 7 ust. 6, 7, 24 rozporządzenia w sprawie warunków dopuszczalne jest, by zarządca infrastruktury pobierał w okresie obowiązywania rozkładu jazdy 2015/16, na podstawie umowy zawartej z przewoźnikiem, opłaty za dostęp do infrastruktury kolejowej ustalone z pominięciem decyzji Prezesa UTK z 18 października 2016 r., czy w świetle wskazanych przepisów niedopuszczalne jest, by przewoźnik mógł żądać od zarządcy wstecznej weryfikacji poziomu opłat za korzystanie z infrastruktury kolejowej odpowiadającemu wysokości zatwierdzonej przez Prezesa UTK w decyzji z 18 października 2016 r. i w efekcie zwrotu nadpłaty opłat uiszczonych przez niego za korzystanie z infrastruktury kolejowej w rozkładzie jazdy 2015/16?

- czy w sytuacji, gdy decyzja Prezesa UTK zatwierdzająca stawki opłat za dostęp do infrastruktury kolejowej w danym rozkładzie jazdy wydana została już po zawarciu umowy w sprawie dostępu do infrastruktury kolejowej, to zastosowanie w tej sytuacji będą miały opłaty zatwierdzone decyzją Prezesa UTK?

- czy w świetle wyrażonej w ustawie o transporcie kolejowym zasady niedyskryminacji przewoźników w dostępie do infrastruktury kolejowej, jak również przepisu art. 66 ust. 1 pkt 1 tej ustawy, zgodnie z którym karze pieniężnej podlega zarządca, który wbrew obowiązkowi nie opracował lub nie opublikował cennika opłat za dostęp do infrastruktury kolejowej lub stosuje opłaty za udostępnienie infrastruktury kolejowej naliczone niezgodnie z zasadami określonymi w art. 33, jak również wynikających z art. 13 ust. 1 pkt 1, 2, 5 tej ustawy wyłącznych kompetencji Prezesa UTK w zakresie regulacji warunków dostępu do infrastruktury kolejowej, w tym w szczególności w zakresie weryfikowania i zatwierdzania opłat za dostęp do infrastruktury kolejowej, zasadne jest przyjęcie, że zarządca może w sposób indywidualny, jednostronny i autorytarny określić w umowie z przewoźnikiem wysokość opłat za dostęp do infrastruktury kolejowej oraz datę, od której obowiązywać będą opłaty zatwierdzone przez Prezesa UTK?

- czy w świetle art. 58 § 1 K.c., art. 33 ust. 9, art. 32 ust. 2 oraz art. 30 ust. 1 ustawy o transporcie kolejowym oraz § 7 ust. 23 rozporządzenia w sprawie warunków dostępu dopuszczalna jest interpretacja, zgodnie z którą opłaty

zatwierdzone przez Prezesa UTK decyzją z 18 października 2016 r. powinny być stosowane z mocą wsteczną za okres, na jaki wydano decyzję, tj. okres obowiązywania rozkładu jazdy 2015/16?

- czy decyzja Prezesa UTK wydana, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt. 1 i 14 ust. 4 i w związku z art. 33 ust. 7 i 8 ustawy o transporcie kolejowym w brzmieniu obowiązującym 18 października 2016 r., w sytuacji niemożności zastosowania stawek dotychczasowych, zgodnie z przepisem art. 33 ust. 8a ustawy o transporcie kolejowym w brzmieniu obowiązującym 18 października 2016 r., z powodu braku stawek dotychczasowych, powinna być stosowana wyłącznie od dnia jej uprawomocnienia czy też powinna być zastosowana do całego okresu stosowania stawek wskazanego w tej decyzji?

Zdaniem skarżącej wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest również oczywiście uzasadniony ze względu na naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie oraz naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, co zostało wykazane w podstawach skargi kasacyjnej.

5. Sąd Najwyższy zwraca uwagę, że łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów budzi poważne zastrzeżenia. Jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawa) generalnie wyklucza możliwość stwierdzenia oczywistej zasadności skargi. Przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarte w pkt 1 i 4 art. 398⁹ § 1 K.p.c. wzajemnie się, co do zasady, wykluczają, ponieważ zakładają przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zarówno z uwagi na interes publiczny (pkt 1), jak i prywatny skarżącego (pkt 4). Trudno sobie wyobrazić sytuację, w której wyrok jest oczywiście wadliwy, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy.

6. Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wymaga przedstawienia problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym

orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni (postanowienie Sądu Najwyższego z 2 października 2001 r., I PKN 129/01, OSNP 2003/18/436). W postanowieniu z 23 marca 2012 r. (II PK 284/11) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego względnie uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne”.

Skarżąca nie sprostала powyższym wymaganiom. Zagadnienie prawne powinno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, natomiast nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia. W przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 1 K.p.c. chodzi o zagadnienie prawne obejmujące poważną wątpliwość prawną, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie sądowym, którego wyjaśnienie jest potrzebne do rozstrzygnięcia sprawy. Chodzi przy tym wyłącznie o poważne wątpliwości, wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym.

Problematyka przedstawiona przez skarżącą jest ściśle osadzona w sporze toczonym przez strony postępowania. Skarżąca nie przedstawiła argumentów, które świadczyłyby o możliwych rozbieżnościach interpretacyjnych, innych niż ocena, którą przyjął Sąd drugiej instancji. Wywody przedstawione w skardze kasacyjnej, ograniczone są do zgłoszenia wątpliwości oraz przedstawiania własnej oceny rozstrzygnięcia. Analiza skargi kasacyjnej pozwala na przyjęcie, że skarżące nie chodzi o wykazanie przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 K.p.c., a jedynie o poddanie zaskarżonego wyroku kontroli kasacyjnej.

7. Odnosząc się do powołanej przez skarżącą oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, wskazać trzeba, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przeprowadzenia wywodu zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której spowodowało ono wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. orzecznictwo przytoczone w motywach postanowienia Sądu Najwyższego z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12).

Skarga kasacyjna w niniejszej sprawie nie zawiera argumentów uzasadniających występowanie tak rozumianej oczywistej zasadności. Skarżąca nie wskazała konkretnych przepisów, które zostały naruszone, nie podała w jaki sposób doszło do naruszenia oraz nie wykazała, że naruszenie miało charakter kwalifikowany, prowadzący do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia.

Ponownie przypomnieć należy, że przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie (art. 398⁴ § 1 pkt 2 K.p.c.) oraz wnioski o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 K.p.c.), stanowią dwa odmienne, z uwagi na funkcje, jakie pełnią, niezależne od siebie wymagania skargi kasacyjnej. Skarżąca, formułując więc wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie, powinna przedstawić wyodrębniony, samodzielny wywód prawny odnoszący się do wskazanych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Skarga kasacyjna pozwanej nie zawiera takich rozważań, a samo odwołanie się do uzasadnienia podstaw kasacyjnych jest niewystarczające.

8. Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 K.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 i 3, art. 99 K.p.c. oraz w związku z § 2 pkt 6 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.